

ระบบการรับรองไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ภายใต้ความตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ

ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป

ภาวิณี อุดมใหม่ และธารทิพย์ ศรีสุวรรณเกศ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มุ่งศึกษารูปแบบการจัดทำระบบการรับรองไม้ยางพาราในที่ดินเอกชน และที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อการส่งออกไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ไปยังสหภาพยุโรปภายใต้ความตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ (VPA) โดยศึกษาสภาพบทบาทและปัญหาของผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสวนยางพารา การตัดโค่น และการขนส่งไปยังโรงงานแปรรูป

การศึกษานี้ พบว่าจุดควบคุมที่สำคัญของกระบวนการผลิตไม้ยางพารา ประกอบด้วย สวนยางพาราหรือที่ดินที่ไม้ขึ้นอยู่ ลานกองไม้ของพ่อค้า และโรงงานแปรรูปรายแรก โดยมีปัญหาทางกฎหมายในการรับรองไม้ ณ สวนยางพาราและลานกองไม้ของพ่อค้า คือ ไม่มีการตรวจพิสูจน์แหล่งที่มา และการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ และไม่มีการบ่งชี้ลักษณะจำเพาะของไม้ที่ขายและขนส่ง ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของไม้ ในบัญชีไม้ท่อนประจำโรงงาน

ผลการวิเคราะห์ทางเลือกการรับรองไม้ พบว่า ระบบการรับรองไม้แบบมีส่วนร่วมเป็นทางเลือกที่มีความเหมาะสมในการรับรองไม้ยางพารา เนื่องจากมีต้นทุนธุรกรรมต่ำที่สุด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และไม่สร้างภาระให้ผู้มีส่วนได้เสียเกินสมควร ดังนั้น จึงได้จัดทำรูปแบบของระบบการรับรองไม้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ณ สวนยางพารา เกษตรกรจัดทำรายงานบันทึกการแจ้งตัดโค่นและยื่นต่อกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน หรือกลุ่มหรือองค์กรทางเกษตรก่อนทำการตัดโค่น หลังจากตัดโค่นแล้วเกษตรกรจัดทำบัญชีรายการไม้ โดยมีผู้ซื้อหรือผู้ขนส่งทำการตรวจรับรอง ขั้นตอนที่ 2 เมื่อไม้ยางพารามาถึงหน้าลานกองไม้ พ่อค้าตรวจรับรองว่าไม้ตรงตามบัญชีรายการไม้หรือไม่ก่อนจะนำเข้าสู่ลานกองไม้ และก่อนที่ไม้จะถูกขายออกไป พ่อค้าจัดทำบัญชีรายการไม้โดยมีผู้ซื้อหรือผู้ขนส่งตรวจรับรองก่อนขนส่ง จากนั้นให้พ่อค้าบันทึกบัญชีไม้ท่อนประจำลานกองไม้ สำหรับขั้นตอนที่ 3 เมื่อไม้ยางพาราถูกขนส่งไปถึงหน้าโรงงานแปรรูป ผู้ประกอบการแปรรูปจะต้องตรวจรับรองว่าไม้ยางพาราตรงตามบัญชีรายการไม้หรือไม่ก่อนจะนำเข้าสู่โรงงาน จากนั้นให้ผู้ประกอบการบันทึกบัญชีไม้ท่อนประจำโรงงานโดยอ้างอิงถึงบัญชีรายการไม้

ประเด็นที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา ได้แก่ (1) ยกเลิกการกำหนดไม้หวงห้ามในที่ดินเอกชน ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เพื่อส่งเสริมให้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจ (2) ปรับใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมกับไม้ที่ไม่ถูกควบคุมตามกฎหมาย (3) พัฒนารูปแบบของบุคคลหรือหน่วยงานให้เป็นผู้รับแจ้งการตัดโค่น (4) พัฒนารูปแบบของพ่อค้าในการควบคุมห่วงโซ่อุปทานอย่างเหมาะสมและไม่สร้างภาระที่ไม่จำเป็น (5) นำระบบ National Single Window มาปรับใช้แก่การควบคุมห่วงโซ่อุปทาน และ (6) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ VPA และจัดให้มีมาตรการเยียวยาผลกระทบให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย

A Certification System of Timber and Timber Products under the Voluntary Partnership Agreement between Thailand and the European Union on Forest Law Enforcement, Governance and Trade

Pawinee Udommai and Thanthip Srisuwannaket

Abstract

This research studies on a scheme of a certification system for rubber harvested from private lands and agriculture lands. It will be used for supporting an export of rubber and rubber product into the European Union under the Voluntary Partnership Agreement (VPA). The research will explore stakeholders' roles and problems including a related law on planting, harvesting and transporting rubber to the sawmill.

This research reveals that the critical control points of the processing of rubber include a rubber farm or land which the rubber is growth, a merchant log yard and a first sawmill. Legal problems on certifying timber at the rubber farm and the merchant log yard is that there is no verification of source and acquisition of ownership, and no identification of rubber which is sold and transported. Another problem is that there is no reference about the rubber source in a timber account of the sawmill.

The results of analysis on optional certifications reveal that the participatory guarantee system is the appropriate option for certifying the rubber because there are low transaction cost, promoting on stakeholder participation, and no more burden to the stakeholder. Therefore, this research proposes the scheme of participatory guarantee system. The system consists of three stages. First, at the rubber farm, the farmer prepares a report of harvesting and submits to a subdistrict or village headman or an agricultural group or unit before harvesting. After harvesting, the farmer prepares a packing list. The packing list will be certified by a purchaser or a driver. Second, when the rubber arrived the log yard gate, the transported rubber will be certified by the merchant whether the rubber is accurate with the packing list before moving into the log yard. Before the rubber will be sold, the merchant prepares a packing list. The packing list will be certified by a purchaser or a driver. The merchant then updates the timber account of the log yard. The last stage, when the rubber arrived the sawmill gate, the transported rubber will be certified by the processor whether the rubber is accurate with the packing list before moving into the sawmill. The processor then updates the timber account of the sawmill by referring to the packing list.

The issues should be improved and developed include (1) to repeal a requirement on restricted species in private land under the Forest Act, B.E. 2484 in order to promote a plantation

of economic trees, (2) to apply the participatory guarantee system for other unregulated species, (3) to develop a role of relevant persons or units to be acknowledgement persons, (4) to develop a role of merchants on supply chain control appropriately and do not create an unnecessary burden for the merchants, (5) to apply a National Single Window system for controlling of supply chain and (6) to support a knowledge on VPA and provide some remedies for stakeholders.